

Nr 1/2013

Puit- arhitektuur ja disain

Mul on ametiga vedanud

Oma ettekandes edasi liikudes jõuan pildini, millel näitan kahte puuliiki: hiid- ja rannikusekvoiat. Suurima teadaoleva hiidsekvoia kõrguseks on 84 m ja suurimal rannikusekvoial koguni 115 m. Pildil on ka Ameerika Vabadussammas ja Kapitoolium – need mõlemad jäävad kahele gigandile alla. Kui nüüd mõelda, mida need puud on enam kui tuhande aasta jooksul üle elanud, tekib kahtlemata küsimus, milleks see materjal on võimeline, kui oleme oma mõtlemises uuendusmeelsed.

Pole päevagi pidanud kahetsema, et töötan metsa- ja puidutööstuse valdkonnas, sest mul pole ealeski tulnud peita mingeid oma töö varjukülgi – neid lihtsalt ei ole. Pigem on nii, et kui hakkam rääkima, milliseid ainukordseid võimalusi see valdkond pakub, võin mõnikord unustada, et kõik ei pruugi olla asjast sugugi samavõrd vaimustunud.

Ei jõua ära imestada, kui palju inimesi on nõus meie riigist lahkuma, et minna võõrsile õnne otsima. Meil on siin ju võimalusi rohkem, kui oskame eales arvata. Tean suurepäraselt, et kõnnin seda väites üsna libedal ja õhukesel jääl, kuid ometi võtan endale selle riski. Nimelt viib üks osa minu tööst mind kokku noortega, kes õpivad kas põhikoolis või gümnaasiumis. Ettekanne, mille neile teen, räägib võimalustest, mis inimesele avanevad, kui ta on valmis mõtlema väljapool kasti. Esimene pilt, mida neile näitan, kujutab puud, mis on langenud üle keskmise suurusega oja. Kui neilt küsin, mida nad näevad, leidub seltskonnas üldjuhul vähemalt üks, kes väidab, et ta näeb seal silda. Räägin siis noortele, et see on maailma esimene puitrajatis, millel on omakorda olnud väga suur mõju kogu inimele. Sealt algas puidu kui piiramatute võimalustega ehitusmaterjali areng. See juhtus küll tuhandeid ja tuhandeid aastaid tagasi, kuid piisab sellest, kui tõstate kasvõi korra pilgu, et näha midagi, mis on toodetud või valmistatud puidust (isegi see sama ajalehelt, mida te praegu käes hoiate).

Kõik on saanud teoks tänu sellele, et inimkond on olnud selle materjali kasutamise võimaluste arendamisel innovaatiline. Mis seal salata – tänapäeval, kui oleme harjunud neid asju nägema iga päev, on need muutunud meie jaoks üldjuhul kahjuks nähtamatuks. Kui istume kontserdisaalis ja kuulame, kuidas Kristjan Randalu teeb klaveriga imet, saame kohe aru, et tegemist on väga andeka loomenatuuriga, kuid

ei mõtle sugugi sellele, et klaver on valmistatud suures osast puidust ja selle on ehitanud oma ala tippmeistrid. Kui sõidame maale ja näeme vana küüni, lauta või talumaja, ei juurdle me selle üle, kui palju vaeva, teadmisi ja oskust läks nende teostamiseks. Samuti ei paina me oma pead sellega, et kogu puitmaterjal, mis nende rajamiseks kulus, tuli tõenäoliselt kohapealt. Üldjuhul ei anna me endale aru, et mets, mis nende ehitamiseks maha raiuti, on tänaseks päevaks tagasi kasvanud. See on saanud taas raieküpsaks, et anda toorainet neile, kes ehitavad ja loovad maailma kõige keskkonnasõbralikumast materjalist.

Foto: Elar Vilt

Järgmisel pildil näitan Hōryū-ji templit Jaapanis. See on 1406 aastat vana, kõrgust on sellele üle 32 m ja see on üle elanud lugematuid suuri maavärinaid. Kui mõelda, et juba aastal 607 osati nii oskuslikult puidust ehitada, annab see meile märku, et selles vallas on veel tänapäevalgi palju arenguruumi – ja seda igati positiivses kontekstis. Räägin noortele, et see ressurss, mis meil n.ö tagaaias kasvab, on neile kui uuele põlvkonnale lausa võtmetähtsusega. Peaksime endale aru andma, et keskkonnasõbralik ehitamine hakkab pisitasa omama üha määravamat tähtsust. Ja just meil Eestis oleks ideaalne võimalus olla selles valdkonnas tegijad. Hetkel on meie kõrgeim puitehtis kõigest 3-korruseline.

Tulevikule avatud riigid ehitavad aga juba täna puidust 9-kordseid maju. Kanadas on koguni plaan rajada 20-korruseline puitehtis. Et aga selliseid hooneid püstitada, peab jaguma ka inimesi kes oskavad neid projekteerida.

Järelikult: meil on vaja spetsialiste, kes oskavad arendada uusi kinnitussüsteeme, efektiivsemaid ja ökonoomsemaid seina- ja põrandaelemente ning tervet rida muid väga olulisi detaile. Võtmesõnadeks on siin oskus, teadus, haridus ja, meisterlikkus. Kuid selleni jõudmine tähendab, et tulevased teadlased, meistrid, insenerid ja arhitektid teaksid juba täna, et selline metsikult suurte võimalustega valdkond maailmas ülepea eksisteerib. Ainult sel moel saame liikuda õiges suunas sihikindlalt, mitte juhuslikult. Mida kiiremini me sellest aru saame ning mida rohkem me helgeid päidi sinna valdkonda suudame suunata, seda efektiivsemalt jõuame lisada oluliselt rohkem lisaväärtust meie kõige olulisemale loodusressursile.

Olgu siinkohal öeldud, et ma ei ole sugugi muude ehitusmaterjalide kasutamise vastane. Lihtsalt arvan, et meie praegune puidukasutus on võrreldes teiste tehnoloogiatega kõvasti proportsioonist väljas. Me ei pea ootama homseni, et rajada endale paremat elukeskkonda. Saame sellega alustada juba täna, tuleb vaid teha õigeid valikuid. Sellest ei võidaks mitte ainult ettevõtjad, vaid terve meie riik.

Arvan, et oleme parema elukeskkonna igati ära teeninud. Kuna puiduga annaks seda oluliselt parandada, painabki küsimus, miks me seda siis ometigi ei tee? Ega ometi suurem kasum seda kõike üles kaalu? Oleme riigina küll väiksed, kuid miks mitte tunda uhkust, et näed, ka meie oskame ja soovime luua parimat! Selleks on ju kõik alged olemas.

Lõpetan oma ettekande noortele lühikese filmilõiguga, kus on näha, kuidas rongitais inimesi liigub maailma suurimal puidust ameerika mäel esimese laskumiseni. Ning laskudes on näha, mida tähendab, kui insenerid on teinud oma tööd laitmatult, sest loodus on andnud neile kasutada oma parima ehitusmaterjali – kuulda on 100 % puhast elurõõmu. Ärgem olgem puupead – meie kasutada on selline ainulaadne loodusressurss, millest paljud rahvad siin planeedil võivad vaid und näha. Just siit peaks algama Eesti uus tõus! Ja selles ei ole midagi peadpöörivat.

Erik Konze,
toimetaja

Eesti riigis kasvab raha puu otsas

Elame erakordsel ajal. Viimase kümnendi jooksul on meie teadvuses toimunud oluline muutus – valutame keskkonna- ja energeetikateemade pärast südant, püüame teha kõik selleks, et ka tulevastel põlvedel oleks veelgi paremal tasemel elujärg. Ent kas ikka mõistame, mis meie tänases maailmas valesi on? Kas väikesel Eestil on paremad või halvemad võimalused oma majandusliku ja energeetilise sõltumatuse ning keskkonna säilitamiseks, kui teistel riikidel?

Need on eksistentsiaalsed küsimused, mis paraku ei saa kahjuks konkreetset vastust. Eivalimiste ajal, ei teledebatides ega ka lugupeetud majandusteadlaste sõnavõttudes. Ikka ja jälle takerdutakse „lokaalsetesse probleemidesse”, mis ei lase laiemat maailmapilti näha. Majandusliku, kultuurilise ja rahvusliku heaolu üle arutlemine sissetulekute ebavõrdsusele tasandil, kuluka riigiparaadi kukil, eba piisavate tervishoiuteenuste näitel, on üsna lühinägelik. Kõikvõimalikud ettepanekud Eesti ühiskonna jõukamaks muutumisest naerdakse parimal juhul välja.

Miks peaksime juba eos välistama inimeste elujärje paranemise? Kas kõik meie lootused inimväärsel elule tuleks siduda eurotoetustega? Või teeks ehk sotsialism meie head ja võrdsustaks sissetulekud? Rahvaste ja riikide jõukus on paraku midagi sellist, mis on tavaeestlasele kahjuks arusaamatuks jäänud. Või oleme lihtsalt kadedusega nentunud, et kõik see pole meie jaoks. Vaadeldes aga jõukate riikide majandusliku heaolu tagamaid näeme, et selle taga on reeglina maa- või loodusvarad. Ning üldjuhul ka inimeste töö nende kasutuskõlblikuks muutmisel.

Meid on laastanud aastasadu väldanud okupatsioonid, iga võimu vahetudes on „ära viidud” järjekordne selleks hetkeks kumuleerunud kiht jõukust. Siiajäanute säästus on rahareformidega hävinud ja jälle tuleb otsast alata – masendav, aga paraku üks tavalisemaid protsesse maailmas. Ent kus me oleme täna?

Oleme Euroliidu vahendite tarbijad. Riigieelarvet, mis väidetakse olevat tasakaalus, kummitab ligi miljardiline puudujääk, mida kaetakse „kingitud” vahendite arvelt. Mõelgem järgmist: kui seda miljardit poleks, oleks meil kordades rohkem töötuid, parimal juhul aga isegi kaks korda rohkem inimesi lähiriikides tööl. Kolmas sektor ehk mittetulundusühingud on saanud palgamaksjaks ainult tänu eurotoetustele, põllumajanduse tänane õitseng poleks võimalik ilma välise rahata. Tahan öelda seda, et ilma eurorahata näeks Eesti Vabariik välja teistsugune, suisa postsovetlik – pigem sarnaneksime me Rumeenia kui Soomega. Euroraha meil varsti enam pole. Mis sellest, et sinna on veel seitse aastat aega. Mida me siis teeme, kui meil igal aastal miljard puudu tuleb? Läheme Brüsselisse kaebama, et me ei saa hakkama? Ütleme Brüsselis, et ise olete süüdi, et õpetasite meid võõra raha eest elama, makske nüüd juurde? Loodan, et sellise retoorika peale meenub teile mõni Lõuna-Euroopa riik.

Tuleme nüüd tagasi Eesti Vabariigi juurde – kuidas alustada, mida teha, et meie elujärg tasapisi paranema hakkaks? Peame raha mujalt sisse tooma, midagi müüma, midagi, mis on siit pärit ja millele on võimalikult palju väärtust lisatud. On see jams?

Meil on juba täna need võimalused olemas: Eesti metsasektor tervikuna on maailmas erakordselt konkurentsi võimeline. Anname tööd otseselt ligi 30 000 inimesele, kaudselt on sellega seotud veelgi rohkem inimesi. Aga ometi tahaks, et saaksime rahvuslikku lisandväärtust oluliselt suurendada. Kuidas siis?

Suur osa Eesti metsi on hooldamata. Tihti tõdeme, et parimal juhul tehakse aastakümneid hooldamata

puistus lageraie, samas näitab kogemus, et ka hooldusraiet tehes võib metsast saadav tulu olla üle kahe korra kõrgem. Ja tulemus on silmale ilus vaadata. Eramet-saomanik peaks sellele mõtlema, küsima metsaühistult abi ja metsa korda tegema, see toob talle tulu ja tekitab tugeva sideme oma metsa-ga. Sektorile tervikuna annab see täiendavat mahtu ning võimaldab tekitada esimese ja suurima osa puuduvast miljardist, kokku 700 miljonit.

Foto: Rando Kall

Iga sellesse sektorisse investeeritud euro toob riigile rohkem tagasi, kui ükski teine valdkond, mõistkem seda, ärgem tehkem arulagedaid takistusi ei riigi, kohalike omavalitsuste ega maanteeameti poolt. 200 miljonit kõlksataks kassasse lisaks.

Metsatööstus on erakordne tööstusharu – iga palk või puutükk, mida saame või muul moel töötlemine, toodab töötlemise käigus rohkem energiat (energiakandjaid), kui me selle töötlemiseks kulutame, kusjuures loodud energia on taastuv ja süsinikuneutraalne. Mis tähendab, et kui see sektor töötab, toodame energiat, mitte ei kuluta seda. Teisi selliseid tööstusharusid pole. Võiksime seda energiat palju enam kodumaal kasutada, kindlasti ka eksportida, näiteks pelletite näol. Veel 200 miljonit lisaks.

Häbiväärselt vähe ehitame kauneid ja säästlikke puitkonstruktsioonidega maju, ka ühiskondlikud puithooned puuduvad meil täiesti. Ometi on Põhjamaades ja Kesk-Euroopas neid kadestamisväärselt palju. Puidu kui ehitusmaterjali tootmiseks pole kulunud energiat, salvestame ehitistes kasutatava puidu süsiniku pikaks ajaks, mitte ei lase seda kasvahoonegaasina õhku. Puit on püsiv, tugev ja etteennustatavalt tulekindel materjal. Kui meie puitmajatehased laieneksid ja toodaksid lisaks eksporditurgudele maju ka koduturule, looksime uusi töökohti. Uutes energiasäästlikes majades kokku hoi-tud energia jätaksime importimata või ekspordiksime. Vähemalt 100 miljonit tuleks jälle juurde.

Praegu püüame oma „puuinimeste” ringi kutsuda nii metsakasvatajad, -masinate operaatoreid, autojuhte, puidutöötlemisettevõtete operaatoreid, tõstukijuhte kui ka IT-inimesi, insenere, ehitajaid, arhitekte ja sisekujundajaid. Ei vihja siinjuures 30 000 töökohale, vaid palju enamate inimeste tööle, mis on seotud puidu ja teiste kohalike materjalide seadmisega meile esteetiliselt vormi, kujundades aegruumi, milles elame. Nii saaks jälle 100 miljonit juurde, kui pisutki püüdleksime „puidusema” ruumi poole. See kõik on lausa hindamatu väärtusega!

Mõelgem ka avaliku ruumi peale, kus on kasutatud puitu – erinevad hooned, erinevate faktuuridega, puit oma eriilmelisuses kombineerituna kodumaise betooni ja paekiviga. Lihtne või keerukas, aga siiski oma ja odav; loomulik keskkond, kus areneda ise ja kasvatada lapsi. See pole rahas mõõdetav. Kui räägime rohkem kui miljardist eurost aastas, mis on meie metsasektori täiendav potentsiaal, siis ei toimu see kellegi arvelt – see oleks meie riigis kasvavate väärtuste aus ja säästlik kasutamine, meie taastuvate loodusvarade ja Eesti inimese töö väärikas kombinatsioon.

Kes istutab kasvõi ühe puu, on teinud head. Kes ehitab endale puidust maja, on tunduvalt enam keskkonda ja kogukonda panustanud.

Martin Arula,
Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liidu juhatuse esimees

See maja on omamoodi manifest, mis kuulutab, et ole julge, proovi, tegutse, ära ole rahul kõige lihtsama lahendusega.

Katsetuste pelgupaik

„Aasta Puitehitis 2012“ – parim fassaad

2012. aastal juba kümnendat korda toimunud „Aasta puitehitise“ konkursil pälvis parima fassaadi eest preemia arhitekt Indrek Allmanni Kesselaiu pelgupaik, mis on tervenisti üks suur katsepolügoon. Meenuvad mitmed gurudeks peetavate arhitektide tööd, kes selle kõige ägedama elamise on teinud just iseendale. Ja miks mitte tuua näide Eesti arhitektuuriajaloo: Olev Siinmaa kasutas Pärnus kenasti ära jaburat kolmnurkset nurgakrunti ning tegi enesele maja, millest kujunes meie funktsionalistliku arhitektuuri parim teos. Kui ka Allmann oleks taolise kunsttöö disaininud tavali- sele tellijale, oleks ehituskunstilised kapriisid arvata- vasti nõutust tekitanud. Aga et on tegu arhitekti enda majaga, on see kummastavus nauditav. Kus siis veel inimkatseid teha! „Välisviimistluses leiavad kasutust ideed, mis tahavad kontrollimist ja ideed, mida tellijad on ära põlanud, kuna „nii ei saa ju teha!“ kommenteerib Allmann. „Kas see hoone just kontseptuaalne on, ma ei tea – kui, siis esindab ta omamoodi „protesti“ tänasele moele taga ajada nii-öelda passiivmaja numbreid, mis viib ehituse hüppelise kallinemiseni ja toodab tehnilisi riske, mida keegi ei suuda täna hallata. Küll on maksimaalselt ära kasutatud passiivmajade projekteerimisest õpitud nippe, mis annavad küll energiatõhususele efekti, aga ei suurenda maksumust. Tulemus – ligi kaks korda odavam kui vastav passiivmaja, samas olles 100% sõltumatu välisest elektrienergiast. Teisisõnu – sisuline eesmärk on täidetud. Kopeerida seda maja ei saa, kuna valikute kaalukeeled paiknevad igal ajahetkel ja asukohas erinevalt.“

Arhitekt seadis enesele alul ülesandeks teha vanale vundamendile võimalikult säästlik maja, mida oleks kerge majandada. Seda nõudis ka asukoht ametliku ligipääsuta väikelaiul. Allmann tahtis rajada eluhoone, mis võimaldaks kõiki tänapäevaseid mugavusi, olles samas täielikult sõltumatu. Ka proovis ta kokku hoida aega ning projekteerimise algusest ehituse valmimiseni kulus vähem kui aasta.

Valminud hoone näol on tegemist madalaenergiamajaga, kus on võimalikult palju kasutatud tänapäevaseid

nippe soojapidavuse tõstmiseks ja samas ülekuumenemise vältimiseks: „Vajalik elektrienergia toodetakse PV paneelide ja tuulegeneraatori abil, vesi tuleb puurkaevust ja hallvesi immutatakse selleks ideaalselt sobivasse pinnasesse. Enamus aastast tuleb energia kütteks ja sooja vee tootmiseks otse päikesest. Talveperioodil toetab õhk-õhk soojuspump ja puuküte.“ Energiat kulub seega võrreldes harilike majadega ikka tõesti vähe. Hoone sisemus on avatud, kuna taheti tekitada loomulik sooja õhuvoo ringlus, mis tagaks majas ühtlase temperatuuri vaid ühe tsentraalse küttekehaga.

„Emotsionaalsel tasandil on hoone arhitektuur tõeselt tugevasti mõjutatud lastele loetud Pipi ja Bullerby laste juttudest ning sellel vundamendil kunagi paiknenud elumaja arhitektuurist. Terrassi kohal, vundamendi sise- gabariidist väljakasvav kask ja välistrepi piirdena kasutatavad lahinglaev Slava reelingupostid jäävad meenutama ajaloo katkendlikkust,“ arvab Allmann.

“Lihtsa viilkatusega mahu mänglevust, varieeruva puitviimistlusega seinu ja sujuva üleminekuga katuseid võib pidada ülemängituks ja liiga kirjuks, aga kus siis ikka julgete lahendustega katsetada, kui mitte arhitekti oma koduga – tavaklient ei pruugi seda kunagi lubada,” kommenteerib puitmajade žüriis osalenud arhitekt Lembit Tork. Arhitekt Urmas Elmik täpsustab: “Fassaadiga on julgelt eksperimenteeritud, mis annab kogu hoonele trotsliku põnevuse.”

“Vaatleja võib kokku lugeda viis erinevat puiduviimistlust – kaks erinevat täiskatva värvi tüüpi, tõrvalasuur, kõige ehedam kannutõrv ja raudsulfaat. Praeguses ettekujutuses ei plaani ma tumedaid fassaadiosi kunagi enam värvida, erandiks jääb katusetõrv. Ühtpidi olen laisk, teistpidi sooviks näha viimistluse muutumise erinevaid etappe,” räägib arhitekt ülipõnevast puitfassaadist. Ja lisab, et kõiki katsetusi ta siiski veel reeta ei taha.

Allmann nõustub, et tegu on tõesti eksperimentaalse teosega, kus lisaks energiaprobleemistikule ja fassaadilahendustele katsetas ta läbi ka mõningaid mõtteid loomuliku valgusega mängimisel: “Vähemalt endal oli põnev!”

Arhitekt möönab: “Pisut fragmentaarne see asi kõik ju sai, aga ideaalmaastiku kujundamine ei olnud seekord eesmärgiks kah.”

Karin Paulus,
Eesti Kunstiakadeemia dotsent

Fotod: Indrek Allmann

Eelmisel aastal peeti kümnendat korda Aasta Puitehitise võistlus, mida puidukasutust edendava programmi „Puuinfo” osana korraldab Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit.

Žüriisse kuulusid arhitektid Urmas Elmik ja Lembit Tork, arhitektuuriteadlane Mart Kalm, insener Märt Riistop ja Eesti Kunstiakadeemia dotsent Karin Paulus. Puitehitiste võistluse peaauhinna (2000 eurot), mille paneb välja kultuurkapital, vääriliseks arvati arhitekt Emil Urbeli kavandatud Kukemõisa talu Järvamaal. Ära märgiti kaks konkursil osalenud ehitist: Floriade paviljon – arhitektid Joel Kopli ja Koit Ojaliiv; Kubija Hotell-Loodusspaa – arhitektid Indrek Tiigi ja Helle-Triin Hansumäe, sisearhitektid Tiiu Truus ja Birgit Jaanus (sisearhitektuuribüroo Stuudio Truus). Liimpuidu parima kasutuse eest sai eriauhinna Võru toidukeskus – arhitekt Karmo Tõra. Auhinna pani välja Peetri Puit OÜ. Sama hoone pälvis ka parima ristkihtliimpuidu eriauhinna, mille pani välja DOLD Puidutööstus AS. Parima vineerikasutuse eest sai eriauhinna UPM-Kymmene Otepää AS kontori juurdeehitus – autorid Erik Konze ja Peter Pääso. Auhinna pani välja UPM-Kymmene Otepää AS. Parima fassaadilahenduse eest sai eriauhinna Talumehe PLUSSEnergiamaja – arhitekt Indrek Allmann. Auhinna pani välja AS Rait. Selles lehes saate lähemalt tutvuda väljavalitud hoonetega. Varsti saab hooneid esitada aga järjekordsele Aasta Puitehitise konkursile – seega, kui näete midagi, mida arvate olevat hea näide kaasaegsest puitarhitektuurist, jääme ootama teie ettepanekuid aadressil info@empl.ee. Konkursi tingimused leiate www.puuinfo.ee.

Fotod: Erik Konze

**UPM-Kymmene
Otepää ASist:**

**Rahvusvaheliselt
tuntud UPM-
Kymmene Oy
tütarettevõtte Eestis,
mis tegeleb vineeri
tootmisega. UPM
on Biofore ettevõtte,
kus töötab ligikaudu
22 000 inimest.**

**Otepää vineeritehas
rajati 2000.
aastal. Tehase
tootmisvõimsus on
50 000 m³ vineeri
aastas. Täna saab
seal tööd 197
inimest.**

Killuke päikest

Aasta puitehitis 2012” – parim vineeri-kasutus

Nagu tootmisega seotud tööstuses tihti kombeks, algab kõik ikka ja alati tootmispoole ülesehitamisest. Oleks äärmiselt rumal käituda vastupidiselt, kuigi ka nii tehakse. Ruumid, mis kuuluvad tootmise juhtimisele on ju teisejärgulise tähtsusega.

Nii olid lood ka UPM-Kymmene Otepää ASi vineeritehas. Tootmist juhti nõukaaegsest paneeltüüpi kontorihoonest, mis asus laohoone otsas teisel korrusel. Selle kontoriruumi puhul võis julgelt öelda, et arhitektuuriga polnud siin mingit pistmist. Samas töötab seal energiline kollektiiv, kes igapäevaselt sellele ei mõtle. Tehase tootmise ja toodete mahu suurenemisega sai aga peatselt selgeks, et olemasolev kontoripind jääb kitsaks. UPMi arengu mootoriks on olnud pidev töötajate arendamine, aga korralik koolitusruum puudus sootuks. Ja sellest saigi kõik tegelikult alguse.

Esimesel korrusel asusid peamiselt tehnilised ruumid ja tüüpiline kolikamber, kuhu maandusid kõik asjad, mida oli vaja “korraks” eest ära saada. Loo-gilise lahendusena tundus, et kontoriruumid peavad laienema allapoole. Kuna kahte korrust ühendas aga standardne nõukaaegne pime ja kitsas trepikoda, oli selge, et ükskõik milline lahendus esimesele korrusele sünniks, jäävad kaks korrust omavahel ikkagi isoleerituks. Kontorihoonesse sissepääs meenutas pigem peidetud varuväljapääsu ja sisendas kollektiivile rohkem suletust kui avatust.

Tehase hoovil seistes ja olemasolevale hoonele vaadates mõistsin, et muud üle ei jää, kui see kitsas ja pime trepikoda kahe korruse vahelt eemaldada ning selle asemele rajada väljaulatuv klaasaatrium, mille kandvaks konstruktsiooniks oleks liimpuit. Üleni klaasist aatriumi sõnum kogu tehasele oleks: “oleme avatud, astuge sisse”. Kuid kandekonstruktsioon sai liimpuidust just seepärast, et see kõnetab puidu häid omadusi ehituses parimal moel. Aga trepile mõeldes teadsin kohe, et see peaks olema midagi enam kui eri tasandeid ühendav astmestik, pigem otsekui skulptuur, mis ahvatleks peale astuma. Miks mitte teha siis trepi viimasest astmest sild, et teisele korrusele minek oleks alati positiivne käik?

Kontorirahvale idee meeldis. Aasta oli vist 2007, kui me Peter Pääsoga hakkasime esimesi jooniseid tegema,

aga ehituseks kohe ei läinud. Kuni ühel 2011. aasta hommikul helistas mulle tehase juhataja Ando Jukk ja teatas, et läheb lahti! Pean tunnistama, et see paus tuli kasuks, kuna aastate jooksul sai tehtud projektis ikka päris palju muudatusi. Samas sain selle aja vältel kontorirahvalt olulist tagasisidet. Oli aega teha valikuid rahulikult, kuid mis kõige tähtsam – mõelda detailidele.

Karin Paulus võttis asja kokku järgmiselt: “Uus kontor on nagu killuke päikest pelutavas tossavate korstnate, hiiglaslike puuriitade ning ilmetute tootmishoonetega tööstusmaastikus. Suurtest akendest paistvad imeilusate vineerpindadega (eriti äge on karjala kask) palistatud ruumid ergavad soojust ning aitavad edastada sõnumit juhtkonna avatusest ja sõbralikust meelest.”

See avatus ja sõbralik meel, mida Karin esile toob, oli tunda kogu protsessi käigus. Selline koostöö on iga looja unistus. Seega: minu suurimad tänud Peter Pääsole projekteerimisabi eest; Alar Justile, kes aitas trepilahendusega; Toivo Timmuskile Pärnu EKE Projektist; Naaskel OÜ kollektiivile, kes valmistas mööbli; Katerina Veerdele ja Alice Laanemäele, kes abistasid mind eelprojekti juures; Aivar ja Andrus Riigi kuldsetele kätele; Eston Ehitusele ja Valdo Knapsule ning mõistagi Ando Jukile ja tema kollektiivile.

Erik Konze

Kukemõisa külastemaja

„Parim Puitehitis 2012“

Esmapilgul tundub puitehitiste peaauhinna valik tavaline – kus see puit siin õieti on? Just see tähelepanek annab aga kinnitust kõnealuse projekti ainulaadsusest.

Lisaks sellele, et tavalult palju tähelepanu on pööratud detailidele ja kogu tervik on oskuslikult proportsioneeritud, tuleb maja võlu ilmsiks selle kaudu, kuidas

see avaneb – tükk-tüki, ruum-ruumi haaval, justkui aeglane, paika timmitud arhitektooniline lavastus.

Tee maja juurde viib läbi mitme etapi: esmalt maantee, seejärel kruusatee läbi metsa, jõudmine legendikule, ja siis 100 meetri kaugusel sihtpunkt ise – tume siluett lageda välja taustal.

Kahest vastanduvast tahukast üks on mahajäetud laudahoone tuttavlikult mõjuvate kiviseintega. Teine on müstiline, must akendeta kast, mis justkui müüride kohal tummalt hõljub. Tekib tunne, et see kõik on elamiseks sobimatu, kuid selline esmamulje on taotluslik ning saadud efekt jõuliselt abstraktne.

Arhitekt Emil Urbel (53) on koostanud kollaaži vanast ja uuest, looduslikust ja inimehtust: roheline muru (või valge lume) meri, kiviareoloogia, justkui maa-väline sädelev monoliit, muutlik horisont.

Minimalistlik vorm viib mõtte proportsioonidele ning pinnatunnetusele. Tõstetud „kuubi“ väliskest mõjub huvitaval kombel otsekui oleks see elus. Tugev päikesepaiste paneb pinnad särama, nagu oleks tegu pisikeste kvartsitükkide või keraamikaga. Varjulistel päevadel selle jämedakoeline pind lamestub ning muutub sensuaalselt matiks. Protsessid, mis siin toimuvad, on toredalt alkeemilised.

Meenutades eevil metssigu, keda võib ette kujutada ümbruskonnas seeni ja juurikaid tuhnimas, leiab

vaimustunud arhitektuurižürii lähemal uurimisel väga leidlikku puidukasutust.

Kitsad sindlid on paigutatud tavapärasemast tihedamalt, andes tulemuseks korrapärasema koe. Musta peitsi on julgelt peale võõbatud mitmes kihis, tulemuseks subtiilne, kergelt peegelduv pind, mis ei mata puidu naturaalsset süüd. Korrektse modernistlikul viisil on välisnurkades sindlid katmata, täpselt lõigatud ja liitekohal eraldatud samas toonis

painutatud servaplekiga. Tekib tasapinnaline ja volumeetriline kargus, mida omakorda ergastab unikaalne pinnaläige.

Nii palju väliskülje saladuslikkusest. Kus on sissepääs?

Kiviseinad varjavad osavalt enda taha peituvat. Tagumise külje pool avaneb köetud ja ventileeritud, külalistele mõeldud hoone – vanade müüride vahel asuv privaatne galeriimaja ja maastikukujundus. Miski, mis paistab väljastpoolt mahajäetud, on seespoolt inimsõbralik ja turvaline.

Teadlikult säilitades „vaikset kõdunemise esteetikat“ andis tellija ehitajatele kindlad juhised mitte mingil moel korrastada või eemaldada katkiseid ja kulunud puitraame kivimüüride avades.

Esimese korruse avatud ruumi piiritleb maast laeni klaas. Enamus privaatsetest ruumidest on teraspostidele toetuv teisel korrusel, mida valgustavad kitsas katuseakende riba ning avarad, hoovi avanevad aknad. Tagaküljel on ka piklik horisontaalne aken. Saavutamaks võimalikult puhast ja puutumatut ilmet

kompositsiooni esiküljel on kõik „hõljuva kuubiku“ aknad paigutatud varjatud külgedele.

Teisele korrusele viib võimatu näiv konsoolne terrastrepp, mille kõrval on terrazzo-tehnikas sein – kivitükikestega lihvitud monoliitne valatud materjal. Ruumi kohal ripub justkui õhus toorest betoonist vormitud tahvel, mis omakorda viitab „hõljuvale“ teisele korrusele. (Kas on tegu väikse austusavaldusega Stanley Kubricki kultusfilmile „2001: Kosmoseodüsseia“? – ehk meenub, kuidas ahvid kummardasid musta kivist monoliiti.) Ülakorruse koridor on üleni nutikalt viimistletud tammeparketiga – nii seinad, laed kui põrandad – miks mitte?

Viis ülakorruse ruumi, magamistoaga ühendatud vannituba nende hulgas, on kooslus Taani mööbli traditsioone järgivast spoonitud vineerist, puitribidest, „tambitud maapinna“ efektiga betoonist, veneetsia krohvist jne. Ülim väljendus täpsusest ja hoolsusest, või õigemini öeldes – ekstsentrilisusest selle veetlevaimal kujul – peavad küll olema valgustuse tooterastest eridisainiga valmistatud kipplülid, mis on ühelt poolt puiduga viimistletud. Tahaks teada, kes see õnnelik pedant on, kes need kujundas!

Valminud tulemus on nii seest- kui väljastpoolt, nii ülevalt kui alt tähelepanuväärne tervik, kus looduslike materjalide kooskõla on samas ühtaegu tõsine ja ka õrn.

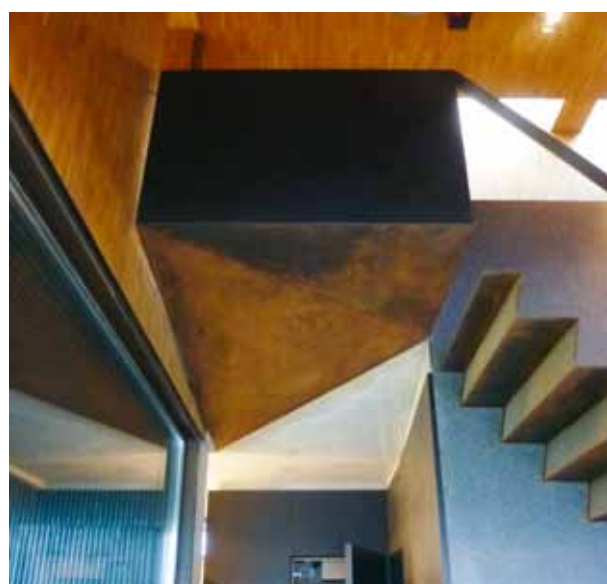
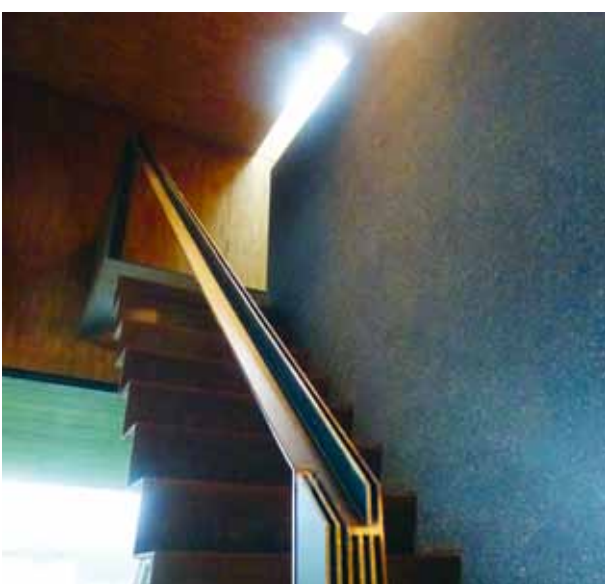
Külalistemaja on kolmest hoonest koosneva talukompleksi lõpuleviimine. Kõiges on kasutatud puitu ja kivi. Proportsioonide ja kontseptsiooni poolest on arhitekt õnnestunud ühendanud uusi komponente olemasolevaga. Mõjuvõimsaks kompositsioonivõtteks on valitud vaadete strateegiline raamimine, ehk visuaalsete fragmentide kaadrisse panemine läbi ehitusavade.

Siin on kogeda meistrite Carlo Scarpa, Alvar Aalto ja Luis Barragani ajatud mõju, kaasaegsematest eeskujudest on viiteid Steven Hollile, spetsiifiliselt ka Olson Sundbergi Kundig Alleni stuudiomajale Seattle'is. Kukemõisa taluhoonete reinterpreteerimisega on helgelt kokku sattunud arhitektile omane püüdlus lihtsa ortogonaalse geomeetria ja arhetüüpse vormi poole, seda koos harukordse võimalusega kasutada rikkalikult materjali.

Mitte vähem olulised on teised projekti panustajad: ehitaja-arendaja, kes mitte ainult ei jälginud konstrueerimist, vaid aitas kaasa ka mitmete sisekujundusdetailide väljamõtlemisel, unikaalsete „väikevormide“ loojad ja maastikukujundajad arhitekt Ivar Lubjak ja disainer Maria Pukk ning löövate interjööride autoriteks eri aegadel töötanud sisekujundajad Pille Lausmäe ja Liisa Põime.

Kokkuvõttes: kuigi tegu on puiduauhinnaga, on samal määral ka tegemist kivi-, betooni-, terase- ja klaasprojektiga. Nii kontseptsiooni kui ka teostuse poolest on tegu Eesti kaasaegse meistriteosena.

Lembit Andres Tork,
arhitekt

Kummardus Võru vanalinnale

„Aasta Puitehitis
2012“ liimpuidu
ja ristkihtliimpuidu
parim kasutus

Kummardus Võru vanalinnale, just nii iseloomustas Võru Toidukeskuse arhitekt Karmo Tõra hoone arhitektuurset lahendust, milles puit ja tellis kenas kooskõlas. Kummardust väärrib ka Toidukeskuse omanik Mart Timmi, aasta põllumees 2009, sest kindlasti oleks leidnud odavama lahenduse. Ilmselt ei saada aasta põllumeheks pelgalt hea äriavaistuga, tegemistes peab olema ka perspektiivi- ja missioonitunnet. Võru vanalinna

väärikalt sobituv uus kaubakeskus näib seda väidet igatahes kinnitavat.

Maja on põhiplaanilt U-kujuline ning paikneb Katariina allee ja Koidula tänava vahel. U harud on suhteliselt lühikesed ja paiknevad tänavatega paralleelselt. Toidukeskuses on kauplus ning teisel korrusel paiknevad söökla ja kohvik koos konverentsi- ja peosaaliga. Hoone konstruktsioonis on kombineeritud erinevaid materjale: esimene korrus on raudbetoonist, teine liimpuidust, välisviimistluses aga on tellist ja ristkihtliimpuitu. Ristkihtliimpuit on Eestis valmistatav, kuid seni veel suhteliselt tundmatu materjal. Mingil moel võib seda võrrelda vineeriga, sest kiudude suunad puidukihtides on risti, spooni asemel on aga serviti kokku liimitud puitlamellid. Kihtide paksus

on spoonist tunduvalt suurem ning seetõttu käitub selline materjal välistingimustes sarnaselt tavalise puiduga ja erinevalt vineerist sobib ristkihtliimpuit fassaadikatteks hästi.

Sarnaselt ümbritsevate majadega on ka Toidukeskuse viilkatus, ainult kalded on loomulikult väiksemad. Katustage toetavad liimpuidust raamid on jäetud nähtavaks ja nähtavat puitu on siseviimistluses mujalgi ohtrasti, ehkki tegemist on TP2 tulepüsivusklassi hoonega, kus pindade tuletundlikkus peab vastama klassile B- s1, d0. Selle saavutamiseks kaeti kõik puidupinnad spetsiaalse toonitud peitsiga, mis jätab täiesti tavalise lasuurvärvi mulje ning ei assotsieeru kuidagi tulekaitsevõõbaga. Sellegipoolest on tegemist katsetatud ja sertifitseeritud tulekaitsevahendiga.

Liimpuidust raamide puhul väärrib märkimist veel see, et tänu jäikadele sõlmedele õnnestus loobuda sellistele konstruktsioonidele omastest terastõmbidest, mis ruumi välimust kõvasti rikkunud oleksid. Hoone siseviimistluses on üldse tunda konstruktsioonist lähtuvat loogikat, küllap põhjusel, et Karmo Tõra oli ühtlasi ka sisearhitektiks. Meeldis see, kuidas suurematele pindadele oli lisatud detaile, näiteks erineva laiusega paneelid saali laes, et vältida igavat üldmuljet, väiksematel aga lasti materjali enda ilul muljet luua. Sama võtet kasutatakse ka hoone välisviimistluses. Suured püstised ristkihtliimpuidu pinnad on kaetud vertikaalsete prussidega, madalamatel piiretel on aga ristkihtliimpuidu pind ilma mingite lisanditega. Välisviimistluses kasutatav lasuurvärv on toonitud tumedamaks, et puidu toon harmoneeruks paremini tellise tumedavõitu tooniga.

Võru Toidukeskus sai Aasta Puitehitis 2012 arhitektuurivõistlusel koguni kaks eriauhinda, liimpuidu parima kasutuse eest OÜ-lt Peetri Puit ja ristkihtliimpuidu parima kasutuse eest Dold Puidutööstus AS-lt.

Märt Riistop

Spaa ja looduse sünergia

Konkursil “Aasta puitehitis 2012” ära märgitud ehitis Kubija Hotell-Loodusspaa

Arhitektid: Indrek Tiigi ja Helle-Triin Hansumäe (Allianss Arhitektid). Sisearhitektid: Tiiu Truus, Birgit Jaanus (Stuudio Truus)

Kubija hotelli kõrvale kerkinud ainulaadse kontseptsiooniga spaa ühendab endas unehäirete ja -diagnostikaga tegeleva Mae Pindmaa Unekliiniku ning viimast toetava vee- ja saunakeskuse.

Looduslikku nõlvakusse ehitatud lihtsa geomeetriaga hoone suhestub loodusega nii keskkonda sulanduva arhitektuuri, taastuvenegial põhinevate tehnoloogiliste lahenduste kui ka loodusõbraliku materjalikasutuse poolest.

Puidust kandekonstruktsiooniga hoone on kaetud sünkjasmusta lihtsa puitvoodriga. Geomeetrilise

ülesehituse aluseks on meie Eesti taluõuedest tuttava sauna maht. Hoone liigendamiseks on spaa ruumid kavandatud just traditsioonise sauna mõõtu moodulites, et pakkuda lõõgastujatele vajalikku privaatsust.

Sügavama tähenduse nimele loodusspaa annab hoonel selle sisekujundus. Spaakeskuse ülesanne on

pakkuda külalistele ruumi, mille lõõgastav meeleolu looks eeldused heaks ja kvaliteetseks uneks.

Oma kontseptsioonilt on siseruumid hoone arhitektuurse lahenduse loomulik jätk. Põhiidee on siingi naturaalse ja looduslähedaste materjalide kasutamine.

Sisekujunduses on eksponeeritud liimpuidust tugi-postid, samuti liimpuitlaed, millele omakorda lisavad põnevust dekoratiivsed puitpaneelid. Viimaste praktiline ülesanne on summutada suures avatud ruumis tekkivat kaja ja peita valgusteid.

Lisaks liimpuidule on vee- ja saunaruumides kasutatud termotöödeldud musta leppa ja kreemikat marmorit, mis loovad lõõgastumiseks vajaliku hubase ning sumeda meeleolu. Elegantsi lisab must klaasmosaiik. Lihtsa joonega puidust mööbel on valminud eritellimusena.

Lõõgastumiskeskuse looduse loomingust lähtuv arhitektuur ning akendest avanevad kaunid vaated – nende kahe koostoimes on saavutatud looduses viibimise täiuslik kogemus.

Regina Hansen

Fotod: Reio Avaste

Konkursil “Aasta puitehitis 2012”
ära märgitud ehitis

“Koda”

Eesti Puitmajaliit koos EASiga otsustas, et puitmajasektorile tuleks kasuks osaleda aianduskultuuri ja vaba aja veetmisele keskenduval maailmanäitusel Floriade 2012, mis toimus Hollandis Venlos. Ja õieti tehti, sest seda külastas üle miljoni inimese.

Parima tulemuse saamiseks korraldas EAS koostöös Eesti Puitmajaliiduga konkursi ja 2011. aasta oktoobris valiti 21 võistlustöö seast välja arhitektuurilahendus „Koda”, mille autoriteks on Joel Kopli ja Koit Ojaliiv arhitektuuribüroost Kuu OÜ.

„Antud arhitektuurilahenduse aluseks on arhetüüpne koda, mida on nii vormiliselt kui ka funktsionaalselt loojate poolt kaasajastatud. Toode kajastab hästi Eesti puidutööstuse ja puidusektori pikaajalisi traditsioone, mis on loodud läbi kaasaegse tehnoloogia ning innovatsiooni,” iseloomustas „Koda” Eesti Puitmajaliidu juhatusel liige Elari Kivisoo.

Kuna tegu oli ainulaadse valmistootega, otsustati see oksjoni käigus maha müüa. Pärast näituse lõppu leidsid Koda uue omaniku.

“Koja” pindala on 65,4 ruutmeetrit ja maksimaalne kõrgus 5,24 meetrit. Eesti ekspositsiooni paviljon koosnes kuuest koja ühikust, milles asusid näituseruum, koosoleku ruum ning kööginurk ja abiruum. Välisviimistluses kasutati enamasti erinevaid männipuidu lahendusi, siseviimistluse peamiseks materjaliks oli aga kasevineer. Selle ehitise puhul lummas žüriid nii hoone vorm, suurepärase puidukasutus kui ka uusima tipp tehnoloogia tundmine.

Žürii liige Märt Riistop sõnas: “See on lõbus ja pilkupüüdev lahendus nagu messipaviljon peabki olema. Ehkki vorm on küllalt keerukas, on õnnestunud lahendada ehitise tehases valmistatud elementidena.”

Ehkki näitus on ammu läbi, on huvilistel „Kojaga” võimalik tutvuda aadressil www.woodhouse.ee/floriade. Sama lehekülje alanurgas asub link, millele klikkides saate eesti paviljonis ja ümber selle teha virtuaaltuuri. Või vaadake www.virtuaaltuur.ee/vt/yksik/floriade.

Erik Konze

Fotod: Tanel Murd

Kümme aastat puita

Kümme aastat ja 335 ehitist – just nii võiks kokku võtta senised Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liidu ning Puuinfo poolt korraldatud puitarhitektuuri võistlused.

Aastad on olnud erinevad ja esitatud objektide arv on kõikunud päris suurtes piirides, aga isegi majanduslanguse ajal on ikka olnud maju, mida võistlusel osalemise vääriliseks pidada. Seda, kas ehitist on osalemiskriteeriumidele vastav, otsustab fotode põhjal žürii, kus kuuest liikmest vähemalt pooled on arhitektid või kunstiteadlased. Samal avakoosolekul valitakse välja ka need objektid, mida vaatama sõidetakse. Siinkohal ongi paslik tänada kõiki neid, kes aastate jooksul žürii töös osalemiseks oma pingsas ajakavas aega on leidnud: Veljo Kaasik, Toomas Tammis, Peeter Pere ja Lembit Tork Eesti Arhitektide Liidust, Mart Kalm, Andres Kurg ja Karin Paulus Eesti Kunstiakadeemiast, Urmas Elmik Eesti Projektbüroode Liidust, Toomas Aakre ja Targo Kalamees Eesti Ehitusinseneride Liidust, Tarmo Lige ja Indrek Peterson Eesti Ehitusettevõtjate Liidust. Puuinfot on žüriis esindanud Märt Riistop ja võistluste korraldamist on vedanud Erik Konze.

Kõige rohkem ehitisi, 55, esitati esimesele puitarhitektuuri võistlusele. Põhjuseks muidugi see, et ehitiste valmimisaeg ei olnud piiratud, nad pidid lihtsalt võistluse ajaks valmis olema. Samal viisil on talitatud hiljemgi, lisandunud on vaid tingimus, et teist korda võistlusel osaleda ei saa.

Aasta Puitehitiseks 2003 kuulutati üllatuslikult Aarna laut, arhitekt Andres Tambek (foto 1). Mäletan hästi žürii rõõmsat elevust Aarna laudas. Keegi mainis, et kipume seostama ääremaid mahajäämusega, Aarna laut aga on märgiks arengust ja selle taga on tuntav

inimeste ettevõtlikkus ja asjatundlikkus. Lisaks oli laut vaatamata väga lihtsale konstruktsioonile visuaalselt mõjus. Tihedalt paiknevad kooritud kuusetüvedest postid tekitasid mulje, mille kohta olen hiljem tihti kuulnud öeldavat: „nagu katedraalis“. Eriauhindadegi jaoks oli valik lai. Algusest peale on parima fassaadilahenduse eriauhinda välja andnud AS Rait ja huvitav on see, et nii esimese kui ka viimase, kümnenda, on saanud sama arhitekt, Indrek Allmann. Esimesel korral tunnustati teda eramu eest Padisel (foto 2) ja viimasel endale ehitatud suvemaja eest (foto 3).

Mõlemat hoonet iseloomustab julge eksperimentaalsus, eelkõige aga see, et tegemist on õnnestunud

Foto: Erik Konze

Foto: Indrek Allmann

pärast valmimist. Kui võrrelda laudade värvitooni fotodel 1 ja 4, võib uskuda küll, et rauavitrioliga töödeldud pind säilitab suhteliselt ühtlase tumeda tooni pika aja vältel.

Aasta Puitehitiste hulgas on olnud kortermaja, lasteaed, noortekeskus, kaks suvemaja ja suveköök, aga kõige rohkem siiski eramuid. Üks põhjus on muidugi see, et peaauhinnale saavad kandideerida vaid need ehitised, kus kogu hoone konstruktsioon on puidust ja seda esineb Eestis suuremate hoonete puhul kahjuks harva. Võitnud eramu on arhitektidelt, kes puitarhitektuuri võistlusel aastaid osalenud. Tihti on nende tööd ka ära märgitud või eriauhinna saanud.

Aasta Puitehitiseks 2007 tunnustati arhitekt Karmo Tõra eramu Kiili vallas (foto 5). Karmo Tõra on ainus, keda seni ühel võistlusel kahe eriauhinnaga on tunnustatud. Nimelt sai Võru Toidukeskus 2012. a eriauhinnad nii liimpuidu kui ka ristkihtpuidu parima kasutuse eest (vt artikkel „Kummardus Võru vanalinnale“). Liimpuidu eriauhinda on kordamööda välja andnud OÜ Peetri Puit ja AS Liimpuit. 2012.a. lisandunud ristkihtpuidu eriauhinna andis välja AS Dold Puidutööstus.

Aasta Puitehitis 2008 oli arhitekt Raul Vaiksoo projekteeritud eramu Loobul (foto 6). Raul Vaiksoo on sellel võistlusel üks sagedamini osalevaid arhitekte, tihti on tema maju võistlusel isegi mitu. Selgelt ära tuntava stiili tõttu on nende majade omanikud mitmel korral vihjanud, et eksisteerib Rauk Vaiksoo majaomanike klubi, mille liikmed oma soovitude kaudu hoolitsevad selle klubi liikmete arvukuse tõusu eest.

Aasta Puitehitise 2012, Kukemõisa talu (vt. artikkel lk. 8) autor arhitekt Emil Urbel on samuti meie võistlustel sage osaleja. Tema ja arhitekt Indrek Ermi poolt projekteeritud Aaviku elurajoon, 2003. a võistlusel ära märgitu, on siiani üks meie väliskülaliste hulgas enim tähelepanu pälvinud objekte. Aaviku elurajoon oli üks esimesi, kus kasutati tehases värvitud voodrilaudu ja need on heaks näiteks sellest, et õigesti töödeldud ja korralikult paigaldatud välisvoodrilaud hoiab värvi küljes aastaid.

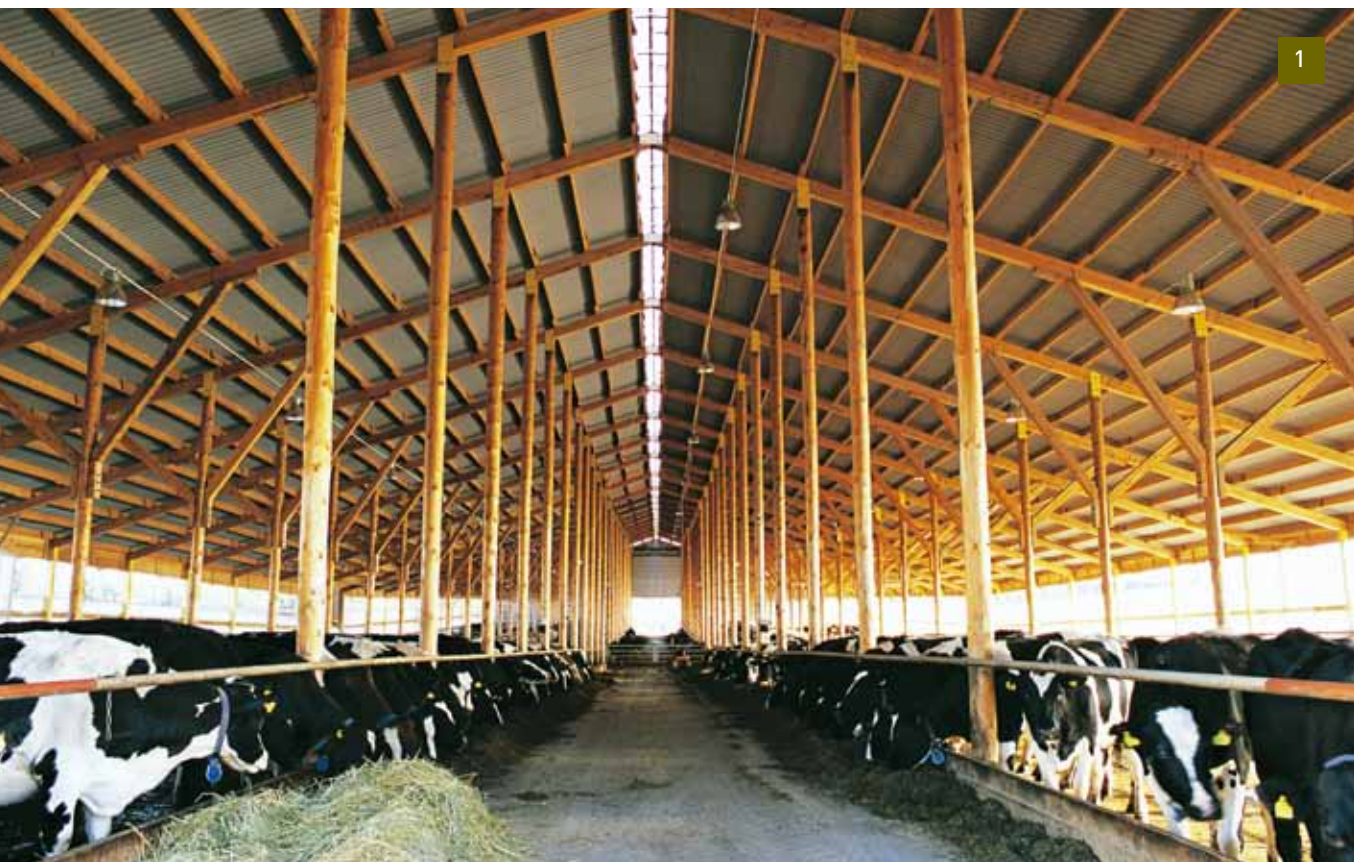

Foto: Erik Konze

rhitektuuri võistlusi

Foto: Ando Eelmaa

Foto: Erik Konze

Foto: Erik Konze

Foto: Erik Konze

Foto: Märt Riistop

Eriauhinda vineeri parima kasutuse eest on UPM-Kymmene Otepää AS välja andnud võistluste algusest peale. Silma torkab see, et kui võistluse algusaastatel läks preemia fassaadilahendustele, siis viimasel ajal on vineeri kasutamisest fassaadikattena praktiliselt loobutud. Paraku on vineerfassaad algul küll kena ja efektne, aga seda ilu ei jätku kauaks ja nii on vineeri kasutamine fassaadidel peaaegu lakanud ning eripreemiad läinud sisekujundustele. Kahel korral on tegemist olnud kontserdisaalidega, viimati sai nende seast preemia Keila Muusikakooli saal (foto 7). Eriti tahaks seejuures rõhutada Linda Madaliku kui akustikaprojekti autori rolli. Pärnu ja Jõhvi kontserdimajad ning Keila

Muusikakool on oma suurepärase akustika eest tänu võlgu just temale.

Kortermajad on fassaadilahenduste eripreemiat saanud sageli, kuid peaauehind on läinud kortermajale vaid üks kord. 2004. a sai selle arhitekt Aivo Schultsi kavandatud ridaelamu Tallinnas Räägu teel (foto 8).

Räägu tee maja on puitkarkasshoone ja hea näide sellest, et korraliku projekti ja heade ehitajate korral ei ole tulemus põrmugi halvem kui kivimaja puhul. Küsitlesime ka selle maja elanikke – hoone helipidavust ning muidki hoone puhul olulisi omadusi peeti väga headeks. Foto 8 on tehtud viis aastat peale hoone valmimist ja maja näeb ikka välja nagu uus.

Kümme aastat puitarhitektuuri võistlusi on olnud huvitav võimalus näha, kuidas puit küll aeglaselt, aga siiski järjekindlalt nähtavaks hakkab muutuma. Julgen loota, et tendents on jätkuv ja järgmised aastad toovad Eestisse ka märgilise tähendusega suured puithooned.

Märt Riistop

Miks me räägime puitarhitektuurist ja puidust ehitamisest?

Materjale, mida kasutada, on ju teisigi? Tahtmata näida „õige pesupulbri“ reklaamijana, tuleb siiski tunnistada, et tuleviku elukeskkonna kujundamiseks ei ole maailmas teist sarnast ehitusmaterjali, mis oleks esiteks taastuv ja taaskasutatav, teiseks laialdaselt tarbimises ja kolmandaks lihtsalt töödeldav.

Hea töödeldavus annab just arhitektuuriselt väga palju võimalusi improviseerida ja katsetada. Töötlemisega saame luua erinevaid insenertehnilisi lahendusi ja huvitavaid vorme, samuti saavutada mitmesuguste katte- ja immutuskihide abil visuaalselt erinevaid efekte pinnalahendusi. Saame liita puitu ja teisi materjale omavahel just sellisel moel nagu soovime. Just võimalusterohkus on see, mis kutsub puitu kasutama.

Puidu kasutamise puhul tuleb alati silmas pidada kogu väärtusahelat, alates metsast kuni hoone valmimiseni välja. See, kuidas metsaomanik mõtleb ja uue metsapõlvkonna loob, mõjutab juba järgmise sajandi jooksul, millist puitmaterjali me kasutada saame. Puit on meie kohalik materjal, mis uueneb mõne inim põlvkonna jooksul. Meil ei ole tarvidust seda importida, see kasvab siinsamas. Kogu töö teeme siin ise ja seega jäävad ka kogu teenitud tulu, töökohad ja väärtus meie riiki.

Ott Otsmann,
Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liidu tegevdirektor

XpressKONKURSS

ALGAB 14. JUUNIL 2013 KELL 10.00
JA KESTAB 7 PÄEVA

Lugupeetud konkursist osavõtja

Puitarhitektuuri seitsme päeva konkursi XpressKonkurss eesmärk on esile tuua Eesti metsatööstuse ja metsasektori olulisust Eesti riigis ning avada selle seoseid majanduse, kultuuri ja keskkonnaga. Konkursi raames loodava taiese eesmärk on tutvustada viimase kümne aasta puitarhitektuuri paremikke.

Konkursil osalemiseks on vaja eelregistreeruda meili teel aadressil **xpresskonkurss@gmail.com** hiljemalt **13. juuniks kl 18.00**. Registreerimist kinnitatakse e-postiga. Registreerimiseks on lubatud kasutada oma valitud emaili aadressi.

Konkursi tingimused saadetakse registreeritud osavõtjatele **14. juunil 2013 kl 10.00**.

Konkursi võidutöö auhind on 1000 €.

Tulemused leiavad kajastamist avalikus meedias, Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liidu ja Eesti Arhitektide Liidu kodulehtedel.

SP Wood Technology

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut on 1200 töötajaga instituutide kontsern. Me loome ühiselt väärtusi ning pakume kvaliteeti kogu innovatsiooniahelas, mis on väga oluline tööstuse konkurentsivõime ning jätkusuutliku arengu seisukohalt.

SP Wood Technology on puiduinstituut, mille roll on aidata puidutööstust uute tehnoloogiate, materjalide ja lahenduste loomisel, võimaldades kõrge kvaliteediga toodete pakkumist konkurentsivõimelise hinnaga.

Saetööstuses kasutatavate mõõtmis- ja tootmiskontrolli tehnoloogiate loomisel oleme maailmas juhtival kohal. Tähtsa osa meie tegevustest hõlmavad puidust korrusmajade ja puitsildade arendamisega seotud väljakutsed.

Meil on unikaalne kompetents tulepüsivuse, akustika ning dünaamika alal. Impregneerimis- ja tootmiskontroll ning CE-märgistusega seonduv on osa meie igapäevastest tegevustest.

SP Technical Research Institute of Sweden

SP Wood Technology, Kontakt Eestis: Alar Just, +46 70 5446242, +372 50 31171, alar.just@sp.se

Pakume eelkõige:

- Sügavimmutuse kvaliteedikontroll
- Tootmise kvaliteedikontroll
- CE-märgistus
- Tulepüsivus
- Akustika ja vibratsioonid

